

ITINERARI 2. DIJOURS 30 DE JULIOL

MANUEL DE PEDROLO

Relació d'aforismes que Manuel de Pedrolo volia publicar en el primer número d'una revista que duia per nom *Calvet 9 –Plecs de Pedrolo–*. La malaltia li ho va impedir i els aforismes foren publicats al diari *Avui* després de la seva mort.

- Cap estil no és definitiu.
- Cobegeu els llibres del veí, si en té més.
- Després d'un llibre en ve infal·liblement un altre.
- El lector és espontàniament distret.
- El temps s'escapa i fuig amb ell mateix.
- És bo trobar-se un llibre, o trobar-hi l'altre.
- És convenient procurar-se llibres no recomanables.
- Les coses de l'esperit toquen la carn (i a la inversa).
- Mai no es llegeix prou encara que es llegeixi massa.
- Mai no sabem si falten pàgines o si en sobren.
- No cal que les lectures siguin solitàries.
- No és indispensable que sigueu indiscrets.
- No llegiu a ritme d'escriptura.
- No llegiu entre formigues.
- No negligiu les comes.
- No oblideu que hi ha paraules naturalment en cursiva.
- Si el llibre crema, no l'apagueu.
- Sovint és aconsellable fer lectures clandestines.
- Totes les llengües són insuficients.
- Un excés de confort afavoreix el parpelleig.

El mecanoscrit del segon origen

1. Quadern de la destrucció i de la salvació

L'Alba, una noia de catorze anys, verge i bruna, tornava de l'hort de casa seva amb un cistellet de figues negres, de coll de dama, quan s'aturà a avergonyir dos nois, que n'apallissaven un altre i el feien caure al toll de la resclosa, i els va dir:

- Què us ha fet?

I ells li van contestar:

- No el volem amb nosaltres, perquè és negre.

- I si s'ofega?

I ells es van arronsar d'espatlles, car eren dos nois formats en un ambient cruel, de prejudicis.

I aleshores, quan l'Alba ja deixava el cistellet per tal de llançar-se a l'aigua sense ni treure's la roba, puix que només duia uns shorts i una brusa sobre la pell, el cel i la terra van començar a vibrar amb una mena de trepidació sorda que s'anava accentuant, i un dels nois, que havia alçat el cap, digué: —Mireu! Tots tres van poder veure una gran formació d'aparells que s'atansava remorosament de la llunyania, i n'hi havia tants que cobrien l'horitzó.

L'altre noi va dir:

—Són platets voladors, tu!

I l'Alba va mirar encara un moment cap als estranys objectes ovalats i plans que avançaven de pressa cap a la vila mentre la tremolor de la terra i de l'aire augmentava i el soroll creixia, però va pensar de nou en el fill de la seva veïna Margarida, en Dídac, que havia desaparegut en les profunditats de la resclosa, i es va capbussar en l'aigua, darrera els nois, que s'havien oblidat del tot de llur acció i ara deien:

—Guaita com brillen! Semblen de foc!

I dins l'aigua, quan ja nedava cap a les pregoneses, l'Alba es va sentir com estirada per la puixança d'un moviment interior que volia endur-se-la altre cop a la superfície, però ella lluità enèrgicament i amb tot el seu braó contra les onades i els remolins, que alteraven la calma habitual del toll, i bracejà amb esforç per atansar-se a l'indret on havia vist desaparèixer en Dídac.

MANUEL DE PEDROLO *Mecanoscrit del segon origen*. Ed.62 1998

MARIÀ MANENT

A mitjan setembre

Llarga com la carena, sobre el riu,
cada matí s'adorm la boira clara.
On són els lliris? S'ha tornat esquiu
el sol adesiara.

Però canten aloses cel amunt
i fan les herbes una olor més forta.
La vidiella no és un blanc repunt,
sinó una seda morta.

Amb cent ulls grocs ens mira el codonyer
quan el reflex de l'aigua se'ns apaga.
L'argent de l'albereda té el primer
tremolor d'un or vague.

dofins del juliol. És grisa i bistre.
La guineu caça vora els espadats
amb un lladruc sinistre.

I les aglans madures, pel camí,
es desprenen del calze. L'avellana
dringa pels sacs. La poma fa venir
el gaig a la solana.

I si l'avellaner duu el fruit vinent
en verdes arracades, és vermella
la pinassa, i les flors, vora el torrent,
es parlen a l'orella.

La nit

La ciutat de la Nit s'obre, tranquil·la,
amb llums i places blaves. És silenci i cristall.
diríeu que ens vigila
damunt d'aquesta vall
que és feu més olorosa amb el vent i la pluja
de setembre. Lluny, vagues, ara es senten renills.
¿És el dúgol en l'ombra bé en carrossa puja
El Tems, que duu una barba de boscos i de grills?

El silenci es fa so d'aigües. La nit suau
ens vigila i en pensa.
¡Oh Rei inconegut, que ens feres un palau
de beutat, de temença!

L'aroma d'arç

“A la tarda hem anat al Mas de Borbó [...]. Hem vist l'alzina vellíssima [...]. La soca gegantina, coberta de liquen gris, la tenda enorme de les branques, commouen com un monument de la història, gairebé, o de la geologia: com una catedral o una cova majestuosa, amb columnes de mil·lenaris.”

MARIÀ MANENT *Obres completes* L'aroma d'arç, Edicions 62 Barcelona 2000 Vol. 1, p. 261

“No és cap malabarisme poètic dir que la vidalba florida, en la terra vermella o enfilada en algun avellaner, sembla exactament un vel de núvia. [...] però en aquesta terra austera [...] té alguna cosa de filigrana humana o misteriosa.

MARIÀ MANENT *Obres completes* L'aroma d'arç, Edicions 62 Barcelona 2000 Vol. 1, p. 261

“Va fer un dia extraordinàriament clar. Bufava un vent fresc, i tot el paisatge tenia una alegria que era una dansa. Amb quina precisió es veien les llunyanies! Els cingles de color d'hisop o de rovell, els conreus del masos de les altures...”

MARIÀ MANENT *Obres completes* L'aroma d'arç, Edicions 62 Barcelona 2000 Vol. 1, p. 303.

“Avui el paisatge és d'una netedat i d'una bellesa inoblidables. El mot per a definir aquests dies puríssims, olorosos, blaus, daurats -després de la pluja- és l'adjectiu “paradisíac”.

MARIÀ MANENT *Obres completes* L'aroma d'arç, Edicions 62 Barcelona 2000. Vol. 1, p. 319

“Havent sopat sortim a l'era, a veure la Lluna, que avui fa el ple. Fa una nit serena, claríssima. Damunt Rocanys, tan cobert d'alzines, la Lluna brilla amb el seu aire de rostre humà. Ens arribem fins a la mina, on cantusseja l'aigua. Tot té un misteri extàtic, una pau que sembla irreal.”

MARIÀ MANENT *Obres completes* L'aroma d'arç, Edicions 62 Barcelona 2000. Vol. 1, p. 328.

“Des de sota els plàtans, el Mas sembla una pintura, una evocació impressionista. Les branques baixes es mouen lentament contra la casa ocre, amb vidrieres i finestres de color de vi fosc; [...] És en conjunt, un amable Cézanne.”

MARIÀ MANENT *Obres completes L'aroma d'arc*, Edicions 62 Barcelona 2000. Vol. 1, p. 333.

“La terra és flonja, molla encara: ha tornat a ploure aquests dies. [...] El bosc fa una olor intensa. La Lluna nova, sobre la serra de Rocanys m'ha fet pensar en la imatge de Yeats quan la compara a una «petxina gastada pel mar del Temps».

MARIÀ MANENT *Obres completes L'aroma d'arc*, Edicions 62 Barcelona 2000. Vol. 1, p. 351.

“Quan el Sol es ponía m'he assegut al terrat [...]. Al coll d'Alforja persistia el gran incendi: el magenta i l'or a l'horitzó, més amunt una franja verd pàl·lid i, coronant la posta, el blau pur.”

MARIÀ MANENT *Obres completes L'aroma d'arc*, Edicions 62 Barcelona 2000 Vol. 1, p. 363.

“Quan m'he aturat a reposar vora un conreu cenyit de boscos, el sol de la tarda era delicadament daurat, la verdor s'espesseïa com una molsa, i el parrupeig dels tudons [...] insistia, en la solitud. Llavors he tingut la sensació d'un paradís insegur.”

MARIÀ MANENT *Obres completes L'aroma d'arc*, Edicions 62 Barcelona 2000. Vol. 1, p. 391

Goigs a Sant Martí bisbe de Tours

patró de l'Aleixar (Baix Camp)

“De la capa que us abriga
la meitat n'heu volgut dar.
Beneïu la terra amiga
i la gent de l'Aleixar.

[...]

Rodoneta com la poma
és la vila, l'Aleixar:
Sant Martí, la vostra aroma
ha sentit, terres enllà:
allunyeu la mala ortiga
d'avarícia i malfiar.
Beneïeu la terra amiga
i la gent de l'Aleixar.

Goigs a Sant Martí bisbe de Tours, patró de l'Aleixar (Baix Camp) Arquebisbat de Tarragona.
Barcelona, 1969

Dóna'm la mà i arrecera la galta
sobre el meu pit, i no temis ningú.
I les palmeres ens donaran ombra.
I les gavines sota el sol que lluu

ens portaran la salaborr que amara,
a l'amor, tota cosa prop del mar:
i jo, aleshores, besaré ta galta;
i la besada ens durà el joc d'amar.

Dona'm la mà que anirem per la riba
ben a la vora del mar
bategant,
tindrem la mida de totes les coses
només en dir-nos que ens seguim amant.

Perquè has vingut

Perquè has vingut han florit els lilàs
i han dit llur joia
envejosa
a les roses:
mireu la noia que us guanya l'esclat,
bella i pubilla, i és bruna de rostre.
De tant que és jove enamora el seu pas
-qui no la sap quan la veu s'enamora.
Perquè has vingut jo ara torno a estimar:
Diré el teu nom
i el cantarà l'alosa.

Tot l'enyor del demà

Ara que estic al llit
malalt,
estic força content.
-Demà m'aixecaré potser,
i heus aquí el que m'espera: Unes places lluentes de claror, i unes tanques
amb flors
sota el sol,
sota la lluna al vespre;
i la noia que porta la llet
que té un capet lleuger
i duu un davantalet
amb unes vores fetes de puntes de coixí,
i una rialla fresca.

I encara aquell vailet que cridarà el diari,
i qui puja als tramvies
i els baixa
tot corrent.
I el carter
que si passa i no em deixa cap lletra m'angoixa perquè no sé el secret
de les altres que porta.
I també l'aeroplà
que em fa aixecar el cap
el mateix que em cridés una veu d'un terrat.
I les dones del barri
matineres
qui travessen de pressa en direcció al mercat amb sengles cistells grocs,
i retornen
que sobreixen les cols,
i a vegades la carn,
i d'un altre cireres vermelles.
I després l'adroguer,
que treu la torradora del cafè
i comença a rodar la maneta,
i qui crida les noies
i els hi diu: -Ja ho té tot?
I les noies somriuen
amb un somriure clar,
que és el baume que surt de l'esfera que ell volta. I tota la quitxalla del
veïnat
qui mourà tanta fressa perquè serà dijous
i no anirà a l'escola.
I els cavalls assenyats
i els carreters dormits

sota la vela en punxa
que dansa en el seguit de les roderes. I el vi que de tants dies no he begut.
I el pa,
posat a taula.
I l'escudella rossa,
fumejant.
I vosaltres
perquè em vindreu a veure
i ens mirarem feliços.
Tot això bé m'espera
si m'aixeco
demà.

Si no em puc aixecar
mai més,
heus aquí el que m'espera:
-Vosaltres restareu,
per veure el bo que és tot:
i la Vida
i la Mort.

Josep Carner

Carnaval

En mil estrafetes veus
sentiu, de gents disfressades,
gresques, planys i bajanades,
esgarips i marrameus.
Cal mostrar-se poca-soltes
imitant, en màxim grau,
ara el plaga, ara el babau,
que així ho vol el Carnestoltes.
Però fet i fet, sabeu,
quina il·lògica genteta!

Cançoneta incerta

Aquest camí tan fi,
tan fi, ¿qui sap on mena?
¿És a la vila o és al pi de la carena?
Un lliri blau, color de cel, diu: -Vine, vine-.
Però: -No passis! -diu un vel de teranyina.

¿Serà drecera del gosat,
rossola ingrata,
o bé un camí d'enamorat,
colgat de mata?
¿És un recer per a adormir
qui passi pena?
Aquest camí tan fi, tan fi,
qui sap on mena?

¿Qui sap si trist o somrient
acull son hoste?
¿Qui sap si mor sobtadament,
sota la brosta?
¿Qui sabrà mai aquest matí

a què em convida?
I és camí incert cada camí,
n'és cada vida.

Carner, Josep. "Cançoneta incerta". Poesia. Barcelona, Ed. dels Quaderns Crema.1992 (p.185)

Diàleg (per llegir 2)

Era un carrer de tanques i de barraques buides.
Tot fent-hi via, solitari, vaig sentir
una veu feble entre la pols i prop de mi.
I jo mirava al meu entorn qui mai seria;
i solament hi havia
una ombra, la meva ombra, seguint el meu camí.
Mig despagat, vaig escoltar què deia:

—Só jo, que et vull parlar. No pas ningú
de totalment estrany a tu;
jo só la teva empremta; tu fores, si et deixava,
quelcom d'insòlit i de gens segur,
parença feta d'aire que un aire nou se'n du.
Quan, embriac o foll, tu dubtes del teu ésser,
veure'm a mi i assegurar-te'n és tot u.
Tinc per virtuts fidelitat i obediència;
vaig dreta al teu costat per la paret;
quan ella s'ha acabat, m'ajec per terra,
fidel encara a tu, que restes dret.
Som companys de camí i de recerques:
jo só qui es deixa comandar,
tu qui comanda,
i, dòcil, cal que atrapi ton gest, a estil del ca
que heu un tros de vianda.

—I tu em coneixes i em judiques? —Ben segur:

sóc tu mateix, tot i divers de tu:
fins, per mon geni fàcil
i en mon avanç calat i reflectit,
puc cabdellar-me o allargar-me
com tu fas solament amb l'esperit.
Mai amagar-me no sabries

cap nou afany, cap desesment;
a mi em pertoca de comptar-te i mesurar-te
el corregit inici de cada moviment.
El nostre pas em diu si goses o si dubtes:
sento el que penses quan no en dónes entenent.
Abaixa l'urc, et dic: talment, perquè caminis
és llei fatal que caminem tots dos;
jo, que sóc ombra, t'acompanyo encara
quan tantes d'altres ombres se t'han fos
de cos massís i de veu clara.

—Fas ton deure, ja ho sé, ben delerosa,
que jo sigui distret o bé malagraït;
digue'm, però: ¿i aquest servei no et reca,
oh filla d'un besar del dia i de la nit?

—No. Cap incerta sang no m'ha donat la vida,
mai cap desig no m'ha valgut turment:
per'xò no conec ira ni vergonya
ni delectança ni remordiment
ni mai, ombra que sóc, l'ombra d'un dubte.
A l'hora de ta fi
quan cessi, al teu costat, el meu camí,
m'esvairé pels aires, incorrupta.
Perquè, immaterial, no sentiré ploralles
davant d'un clot ja a punt.
A mi no mai em tocarà la terra
que et tiraran damunt.
(D'Absència Pàg, 170–171)

JOSEP CARNER *Poesies escollides* a cura de Joan Ferrater. Ed62 i "la caixa", Les
millors obres de la literatura catalana 2a edició 1984